

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/4/2013
Identifikačné číslo spisu:	6712202820
Dátum vydania rozhodnutia:	11.12.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:6712202820.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne W. A., nar. X.X.XXXX, bytom X., proti žalovanému 1/ O. A., nar. X.X.XXXX, bytom uU. a 2/ Deutsche Leasing Slovakia, spol. s r. o., so sídlom Prievozská 4B, 821 09 Bratislava, IČO: 35 813 474, zastúpeného spoločnosťou Rödl & Partner Advokáti, s.r.o., so sídlom Lazaretská 8, 811 08 Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Maroš Tóth, o určenie neplatnosti vyhlásenia ručiteľa, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 9 C 22/2012, o dovolaní žalovaného 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 19. júna 2013, sp. zn. 17 Co 6/2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 19. júna 2013, sp. zn. 17 Co 6/2013 z r u š u j e a vec vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, potvrdil rozsudkom zo dňa 19.6.2013, sp. zn. 17 Co 6/2013 rozsudok Okresného súdu Zvolen zo dňa 25.10.2012, sp. zn. 9 C 22/2012, ktorým súd prvého stupňa určil, že vyhlásenie ručiteľa O. A. zo dňa 7.6.2006 za dlžníka obchodnú spoločnosť AQUADOL SLOVAKIA, s.r.o., teraz EMERPE, s.r.o., (ďalej len „vyhlásenie ručiteľa“) je neplatné. Žalobkyni právo na náhradu trov konania nepriznal. Pri určení neplatnosti vyhlásenia ručiteľa vychádzal z toho, že žalovaný 1/ bol v čase urobenia právneho úkonu dňa 7.6.2012 zároveň aj spoločníkom obchodnej spoločnosti EMERPE, s.r.o., ktorá bola nájomcom na základe zmluvy o finančnom leasingu, pričom ručiteľské vyhlásenie žalovaného 1/ ako fyzickej osoby sa vzťahovalo práve k tejto zmluve o finančnom leasingu, kde prenajímateľom bol žalovaný 2/, podpísanie ručiteľského vyhlásenia za takého skutkového stavu, že ručiteľ, t.j. žalovaný 1/ bol zároveň spoločníkom obchodnej spoločnosti nájomcu, obchádza ustanovenie § 106 Obch. zák., podľa ktorého spoločník ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri. Podľa názoru súdu prvého stupňa aj za situácie, keď ručenie je ako zabezpečovací právny inštitút upravené v ustanovení § 303 a nasl. Obch. zák., vzhľadom na personálne prepojenie žalovaného 1/ ako ručiteľa - fyzickej osoby a zároveň spoločníka v obchodnej spoločnosti EMERPE, s.r.o., ktorá bola dlžníkom za ručiteľský záväzok, sa javí právny úkon - vyhlásenie ručiteľa ako úkon obchádzajúci kogentnú zákonnú úpravu § 106 Obch. zák. Súd prvého stupňa tak dospel k záveru, že vyhlásenie ručiteľa je absolútne neplatný právny úkon z dôvodu

obchádzania kogentnej zákonnej úpravy v § 106 Obch. zák. O trovách rozhodol podľa § 151 ods. 1 veta prvá O.s.p., a hoci žalobkyňa bola úspešnou účastníčkou konania, súd prvého stupňa jej právo na náhradu trov konania nepriznal z dôvodu, že si toto právo neuplatnila.

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, vec preskúmal na základe odvolania žalovaného 2/ podľa § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil ako vo výroku vecne správny a žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Odvolací súd po preskúmaní veci dospel k názoru, že ručiteľské vyhlásenie žalovaného 1/ je právnym úkonom, ktorý odporuje dobrým mravom a podľa § 39 Obč. zák. je absolútne neplatný. Z hľadiska právneho posúdenia bolo rozhodujúce, či právny úkon uskutočnený žalovaným 1/ sa týkal spoločných vecí patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov a či išlo o vybavovanie bežnej veci. Žalovaný 1/ sa stal individuálnym ručiteľom za záväzok obchodnej spoločnosti EMERPE, s.r.o. Podľa názoru odvolacieho súdu dôsledkom tohto právneho úkonu nie je síce priama zodpovednosť žalobkyne ako osobného dlžníka za uvedený záväzok, ale právny úkon vytvára stav, keď veriteľ (žalovaný 2/) má možnosť v prípade nesplnenia záväzku žalovaným 1/ domáhať sa uspokojenia svojej pohľadávky v exekučnom konaní aj z majetku patriaceho do BSM a práve táto skutočnosť odôvodňuje záver, že prevzatie ručiteľského záväzku žalovaným 1/ nebolo bežnou záležitosťou. Žalovaný 1/ si nezabezpečil súhlas žalobkyne, ale vzhľadom na vznesenú námietku premlčania žalovaným 2/, nebol podľa odvolacieho súdu dôvod skúmať podmienky relatívnej neplatnosti tohto právneho úkonu, naopak povinnosťou súdu bolo zisťovať, či ručiteľské vyhlásenie žalovaného 1/ nie je absolútne neplatným právnym úkonom. Odvolací súd nemal pochybnosť, že účelom právneho úkonu realizovaného žalovaným 1/ dňa 6.7.2006 bolo vytvorenie možnosti exekučného uspokojenia pohľadávky veriteľa z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Na základe týchto dôvodov odvolací súd považoval ručiteľské vyhlásenie za absolútne neplatný právny úkon pre rozpor s dobrými mravmi. Odôvodnil, že žalobkyňa právny záujem na navrhovanom určení preukázala ako naliehavý, pretože v prípade exekučného konania vyvolaného žalovaným 2/ na základe rozhodcovského rozsudku je dôvodné predpokladať, že žalobkyňa by bez vlastného zavinenia mohla prísť o celý majetok. Poskytnutie právnej ochrany žalobkyni je opodstatnené aj po zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov, zánik a vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov nenastávajú súčasne. Odvolací súd konštatoval, že okresný súd vyhodnotil právny úkon žalovaného 1/ (vyhlásenie ručiteľa) za neplatný z dôvodu obchádzania zákona ust. § 106 Obch. zák. Kogentnosť právnej úpravy podľa odvolacieho súdu však spočíva v tom, že jej pôsobenie nemôžu subjekty právneho vzťahu vylúčiť, t.j. aby spoločník spoločnosti s ručením obmedzeným neručil za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri. Uvedená norma ale nezakazuje spoločníkovi, aby na seba prevzal ručiteľský záväzok zmluvne aj vo vyššom rozsahu. Konanie žalovaného 1/ nebolo zakázané zákonom, preto sa zákonu neprieči, ani ho neobchádza, je však v rozpore s dobrými mravmi, pretože žalovaný 1/ ako spoločník spoločnosti s ručením obmedzeným presadil svoje záujmy spoločníka na úkor spoločného majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Žalobkyňa si uplatnila právo na náhradu trov konania, ale trovy odvolacieho konania nevyčísliła v lehote do troch pracovných dní od vyhlásenia tohto rozhodnutia (§ 151 ods. 1 O.s.p.)

Uvedený rozsudok odvolacieho súdu napadol dovolaním žalovaný 2/ z dôvodu, že v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie (§ 237 písm. d/ O.s.p.), účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), ako aj z dôvodu, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c) O.s.p.). Dovolateľ namieta, že o potvrdení platnosti ručiteľského vyhlásenia žalovaného 1/ už bolo prejudiciálne rozhodnuté rozhodcovským súdom povinnosťou plniť z titulu ručiteľského vyhlásenia a výrok rozhodnutia rozhodcovského rozsudku tvorí prekážku právoplatne rozhodnutej veci vo vzťahu k určovacej žalobe (žalobe na určenie absolútnej neplatnosti ručiteľského vyhlásenia), a to vo vzťahu k tomu istému skutku, ktorý už bol predbežne právne kvalifikovaný v rozsudku na plnenie. Dovolateľ v dovolaní uvádza, že žalobkyňa sa domáhala vyslovenia neplatnosti vyhlásenia svojho manžela - žalovaného 1/, ktorým sa zaručil za záväzky obchodnej spoločnosti, v ktorej bol spoločníkom, z dôvodu

rozporu ručiteľského vyhlásenia s dobrými mravmi. Dovolateľ poukazuje na to, že súd prvého stupňa sa k tejto námietke nevyjadril, čo je v rozpore s požiadavkami kladenými na odôvodnenie rozhodnutia v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. Dovolateľ namietal túto nepreskúmateľnosť aj v odvolacom konaní. Dovolateľ vidí odňatie možnosti konať pred súdom v tom, že prvostupňový súd vyslovil absolútnu neplatnosť pre obchádzanie zákona a odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa z iného právneho dôvodu, a to pre absolútnu neplatnosť z dôvodu rozporu s dobrými mravmi. Odvolací súd videl rozpor s dobrými mravmi v tom, že spoločník s ručením obmedzeným presadil svoje záujmy spoločníka na úkor spoločného majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Nakoľko odvolací súd vychádzal zo skutočností, ktorými sa súd prvého stupňa nezaoberal, a účastníkovi konania neumožnil sa vyjadriť, došlo tak postupom odvolacieho súdu k odňatiu možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v tom, že odvolací súd konštatoval, že nešlo o vybavovanie bežnej veci v rámci bezpodielového spoluvlastníctva manželov a účinky sa mali prejavíť vo sfére spoločných vecí, keďže žalovaný 1/ v čase uskutočnenia ručiteľského vyhlásenia, ani v súčasnosti nedisponuje osobným majetkom vo výške, aby postačoval na exekučné uspokojenie pohľadávky veriteľa - žalovaného 2/. Podľa dovolateľa žalobkyňa nepreukázala naliehavý právny záujem z dôvodu, že sama nekonala, umožnila nevyporiadaním zrušeného bezpodielového spoluvlastníctva manželov, aby sa prípadné účinky exekučného konania prejavili aj na jej majetkovom podiele bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Žalobkyňa sa k dovolaniu nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas žalovaný 2/ zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 druhá veta O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno dovolaním napadnúť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu prípustné, ak smeruje proti takému jeho rozhodnutiu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

V danom prípade dovolaním žalovaného 2/ nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký jeho potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že dovolanie žalovaného 2/ nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

Procesnú prípustnosť mimoriadneho opravného prostriedku žalovaného 2/ by zakladala len prípadná procesná vada vyplývajúca z ustanovenia § 237 O.s.p. Na vadu takejto povahy je dovolací súd povinný vždy prihliadať (§ 242 ods. 1 O.s.p.). So zreteľom na uvedenú povinnosť sa dovolací súd neobmedzil len na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa - a to aj vzhľadom na obsah dovolania - zaoberal tiež otázkou, či v konaní na súdoch nižších stupňov nedošlo k procesným vadám v zmysle § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj rozsudku), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol

potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Ustanovenie § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania.

Vady konania v zmysle § 237 žalovaný 2/ v dovolaní aj namietal. Dovolací súd zistil, že postupom odvolacieho súdu mu bola v konaní odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p. treba rozumieť taký vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznával.

Dovolací súd dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu, z ktorého vzišlo dovolaním napadnuté rozhodnutie, neprebehlo podľa zásad spravodlivého konania, nakoľko tým, že odvolací súd svoje rozhodnutie „nečakane“ založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, v skutočnosti žalovanému 2/ odňal právo namietat' správnosť jeho právneho názoru na inštančne vyššom súde; takýmto postupom žalovanému 2/ odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

V prejednávanej veci odvolací súd totiž potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa z iného právneho dôvodu (absolútnu neplatnosť ručiteľského vyhlásenia pre rozpor s dobrými mravmi), než ktorým odôvodnil žalobe vyhovujúci rozsudok prvostupňový súd (konštatoval absolútnu neplatnosť ručiteľského vyhlásenia pre obchádzanie kogentnej zákonnej úpravy ust. § 106 Obch. zák), a to bez toho, aby umožnil dovolateľovi vyjadriť sa k možnosti takéhoto iného právneho posúdenia veci. Odvolací súd v porovnaní s rozsudkom súdu prvého stupňa založil svoj rozsudok na odlišnom právnom závere, keď konštatoval absolútnu neplatnosť v zmysle § 39 Obč. zák.

Tým, že odvolací súd svoje rozhodnutie „nečakane“ založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, bolo žalovanému 2/ odňaté právo namietat' správnosť (novo zaujatého) právneho názoru na inštančne vyššom súde. Odvolací súd vyvodil svoj (iný) právny záver zo skutočností, ktoré súd prvého stupňa výslovne právne neposudzoval, resp. nevyhodnotil v neprospech dovolateľa; dovolateľ v odvolacom konaní nemal dôvod namietat' a zdôvodňovať prípadné nesprávne právne posúdenie veci súdom prvého stupňa ohľadne procesnej prípustnosti absolútnej neplatnosti ručiteľského vyhlásenia pre rozpor s dobrými mravmi, tak ako ju vyhodnotil odvolací súd. Dovolateľ sa v dôsledku toho k samotným (iným) právnym záverom odvolacieho súdu nemal možnosť vyjadriť a predložiť prípadne aj také dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa nejavili významnými, avšak z hľadiska právnych záverov odvolacieho súdu boli rozhodujúce. Tým, že odvolací súd tak nepostupoval, znemožnil dovolateľovi realizáciu jeho procesných práv, lebo mu odoprel možnosť prieskumu správnosti tých zistení, ktoré neboli v konaní na súde prvého stupňa považované za právne významné.

Z dôvodu, že odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa z iného právneho dôvodu a vo svojom rozhodnutí vychádzal zo skutočností, ktorými sa súd prvého stupňa nezaoberal, a tým účastníkovi konania neumožnil sa vyjadriť, svojím postupom zaťažil konanie procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a odňal žalovanému 2/ možnosť konať pred súdom. Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Dovolací súd tak dospel k záveru, že dovolanie

žalovaného 2/ je nielen procesne prípustné, ale aj opodstatnené a ďalej sa s vecnou stránkou dovolania nezaoberal. So zreteľom na to dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.